अथश्रीमद्भागवतमाहात्म्य प्रारंभः ॥

वत्रिंशा कु
हंभक्तिरितिख्यात
र्थैसमागताः तथापिनत्वमेन्न
त्ततांश्रुत्वासुखमावह ४८ उत्पन्न
घोरकलेर्योगात्पाखंडैःखंडितांगका दु
जाताहंयुवतीसम्यक्श्रेष्ठरूपान्नुसांप्रतं ४९
तेमया ५० जरत्वंसमायातौतेनदुःखेनदुःखि
णांसहचारत्वाद्वैपरीत्यंकुतःस्थितम् घटतेजरठामाताबतरूणीत
मानसा यदयोगनिधेधीमन्कारणंचात्रकिंभवेत् ५३ नारदउवा

श्रीगणेशायनमः यंप्रव्रजंतमनपेतमपेतकृत्यंद्वैपायनोविरहकातरआजुहाव पु[illegible]
मानतोस्मि १ नैमिषेसूतमासीनमभिवाद्यमहामतिम् कथामृतरसास्वादकुशलःशौ[illegible] श्रांत-
विध्वंसकोटिसूर्यसमप्रभ सूताख्याहिकथासारंममकर्णरसायनम् ३ भक्तिज्ञान[illegible]रासम्ब
वैष्णवैःक्रियतेकथम् ४ इहघोरेकलौप्रायेजीवश्चासुरतांगतः क्लेशाक्रांतस्यतस्यैवशोधनेकि[illegible]च्छ्रेयःपा
वनानांचपावनं कृष्णप्राप्तिकरंशश्वत्साधनंतद्वदाधुना ६ चिंतामणिर्लोकसुखंसुरेंद्रःस्वर्गसंपद[illegible]ःप्रीतोवैकुंठयो
गिदुर्लभम् ७ सूतउवाच प्रीतिःशौनकचित्तेतेयतोवच्मिविचार्यच सर्वसिध्धांतनिष्पन्नंसंसारभयना[illegible] ८ भक्त्यौघवर्ध
नंयच्चकृष्णसंतोषहेतुकम् तदहंतेभिधास्यामिसावधानतयाशृणु ९ कालव्यालमुखग्रासत्रासनिर्नाशहेतवे श्रीमद्भागवतंशास्त्रं
कलौकीरेणभाषितम् १० एतस्मादपरंकिंचिन्मनःशुध्यैनविद्यते जन्मांतरेभवेत्पुण्यंतदाभागवतंलभेत् ११ परीक्षितेकथांवक्तुं
सभायांसंस्थितेशुके सुधाकुंभंगृहीत्वैवदेवास्तत्रसमागमन् १२ शुकंनत्वावदन्सर्वेस्वकार्यकुशलाःसुराः कथासुधांप्रयच्छ
स्वगृहीत्वैवसुधामिमाम् १३ एवंविनिमयेजातेसुधाराज्ञाप्रपीयताम् प्रपास्यामोवयंसर्वेश्रीमद्भागवतामृतम् १४ क्वसुधा
कथालोकेक्वकाचःक्वमणिर्महान् ब्रह्मरातोविचार्यैतितदादेवान्जहासह १५ अभक्तांस्तांश्चविज्ञायनददौसकथामृतम् श्रीम
द्भागवतीवार्तासुराणामपिदुर्लभा १६ राज्ञोमोक्षंतथावीक्ष्यपुराधातापिविस्मितः सत्यलोकेतुलांबध्वातोलयत्साधनान्य-
जः १७ लघून्यन्यानिजातानिगौरवेणइदंमहत् तदाऋषिगणाःसर्वेविस्मयंपरमंययुः १८ मेनिरेभगवद्रूपंशास्त्रंभागवतं
क्षितौ पठनाच्छ्रवणात्सद्यो वैकुंठफलदायकम् १९ सप्ताहश्रवणेनैवसर्वथामुक्तिदायकम् सनकाद्यैःपुराप्रोक्तंनारदायद-
यापरैः २० यद्यपिब्रह्मसंबंधाच्छ्रुतमेतत्सुरर्षिणा सप्ताहश्रवणविधिःकुमारैस्तस्यभाषितः २१ शौनकउवाच लो
कविग्रहयुक्तस्यनारदस्यास्थिरस्यच विधिश्रवेकुतःप्रीतिःसंयोगःकुत्रतैःसह २२ सूतउवाच अत्रतेकीर्तयिष्या-
मिभक्तियुक्तंकथानकम् शुकेनममयत्प्रोक्तंरहःशिष्यंविचार्यच २३ एकदातुविशालायांचत्वारोऋषयोमलाः सत्संगार्थं-
समायातादद्दृशुस्तत्रनारदं २४ कुमाराऊचुः कथंब्रह्मन्दीनमुखःकुतश्चिंतातुरोभवान् त्वरितंगम्यतेकुत्रकुत
श्चागमनंतव २५ इदानींशून्यचित्तोसिगतवित्तोयथाजनः तदेदंमुक्तसंगस्यनोचितंवदकारणम् २६ नारदउवा-
च अहंतुपृथिवींयातोज्ञात्वासर्वोत्तमामिति पुष्करंचप्रयागंचकाशींगोदावरींतथा २७ हरिक्षेत्रं[illegible]रंगं

त्तुबंधनम् एवमादिषुतीर्थेषुभ्रममाणइतस्ततः २८ नापश्यंकुत्रचिच्छर्ममतःसंतोषकारकम् कलिनाधर्ममित्रेणधरेयंबाधि-
ताधुना २९ सत्यंनास्तितपःशौचंदयादानंनविद्यते उदरंभरिणोजीवाबराकाःकूटभाषिणः ३० मंदाःसुमंदमतयोमंद-
भाग्याःह्युपद्रुताः पाखंडनिरताःसंतोविरक्ताःसपरिग्रहाः ३१ तरुणीप्रभुतागेहेश्यालकोबुद्धिदायकः कन्याविक्र-
यिलोभाद्दंपतीनांचकल्कनम् ३२ आश्रमायवनैरुद्धास्तीर्थानिसरितस्तथा देवतायतनान्यत्रदुष्टैर्नष्टानिभूरिशः ३३ नयो
गीनैवसिद्धोवानज्ञानीसत्क्रियोनरः कलिदावानलेनाद्यसाधनंभस्मतांगतं ३४ अट्टशूला जनपदाःशिवशूलाःचतुष्प-
थाः कामिन्यःकेशशूलिन्यःसंभवंतिकलाविह ३५ एवंपश्यन्कलेर्दोषान्पर्यटन्नवनीमहम् यामुनंतटमापन्नोयत्र
लीलाहरेरभूत् ३६ तत्राश्चर्यंमयादृष्टंश्रूयतांतन्मुनीश्वराः एकातुतरुणीतत्रनिषण्णाखिन्नमानसा ३७ द्वौवृद्धौप-
तितौपार्श्वेनिःश्वसंतावचेतनौ शुश्रूषंतीप्रबोधंतीरुदंतीचतयोःपुरः ३८ दशदिक्षुनिरीक्षंतीरक्षितारंनिजंपुनः वीज्य
मानाशतस्त्रीभिर्बोध्यमानामुहुर्मुहुः ३९ दृष्ट्वादूरादूतःसोहंकौतुकेनतदंतिकम् मांदृष्ट्वाचोत्थिताबालाविह्वलाचाब्रवी
द्वचः ४० बालोवाच भोभोसाधोक्षणंतिष्ठमच्चिंतामपिनाशय दर्शनंतवलोकस्यसर्वथाघहरंपरं ४१ बहुधा
तववाक्येनदुःखशांतिर्भविष्यति यदाभाग्यंभवेद्भूरिभवतोदर्शनंतदा ४२ नारदउवाच कासित्वंकाविमौचेमाना
र्यःकाःपद्मलोचनाः वदवेविसविस्तारंस्वस्यदुःखस्यकारणम् ४३ बालोवाच पंचत्रिंशच्छ्लोकलापनश्लोकः
अट्टमन्नंशिरोवेदःशूलोविक्रयउच्यते केशोभगमितिप्रोक्तमृषिभिस्तत्वदर्शिभिः १ अहंभक्तिरितिख्याताइमौमेतनयौ
मतौ ज्ञानवैराग्यनामानौकालयोगेनजर्जरौ ४४ गंगाद्याःसरितश्चेमामत्सेवार्थंसमागताः तथापिनचमेश्रेयःसेविता-
याःसुरैरपि ४५ इदानींशृणुमद्वार्तांसचित्तस्त्वंतपोधन वार्तामेवितताप्यस्तितांश्रुत्वासुखमावह ४६ उत्पन्नाद्रविडे
साहंवृद्धिंकर्णाटकेगता क्वचित्क्वचिन्महाराष्ट्रेगुर्जरेजीर्णतांगता ४७ तत्रघोरकलेर्योगात्पाखंडैःखंडितांगका दुर्बलाहं
चिरंयाताप्रुत्राभ्यांसहमंदताम् ४८ वृंदावनंपुनःप्राप्यनवीनेवसुरूपिणी जाताहंयुवतीसम्यक्प्रेष्ठरूपातुसांप्रतं ४९
इमौतुशायितावत्रसुतौमेक्लिश्यतःश्रमात् इदंस्थानंपरित्यज्यविदेशंगम्यतेमया ५० जरठत्वंसमायातौतेनदुःखेनदुःखि
ता साहंतुतरुणीकस्मात्सुतौवृद्धाविमौकुतः ५१ त्रयाणांसहचारित्वाद्वैपरीत्यंकुतःस्थितम् घटतेजरठामातातरुणौत
नयाविति ५२ [illegible] ऽस्मिपरिश्रमानसा वदयोगनिधेधीमन्कारणंचात्रकिंभवेत् ५३ नारदउवा-

ईमान...रणकारणात् ५४ सूतउवाच क्षणमा
त्रेणतज्ज्ञात्वावाक्यमूचेमुनीश्वरः नारदउवाच शृणुष्वावहितावालेयुगोयंदारुणःकलिः ५५ तेनलुप्तःसदाचारो
योगमार्गस्तपांसिच जनाअघासुरायंतेशाठ्यदुःकर्मकारिणः ५६ इहसंतोविषीदंतिप्रहृष्यंतिह्यसाधवः धत्तेधैर्यंतुयो
धीमान्सधीरःपंडितोथवा ५७ अस्पृश्यानवलोक्येयंशेषभारकरीधरा वर्षेवर्षेक्रमाज्जातामंगलेनापिदृश्यते ५८ नता
मपिसुतैःसाकंकोपिपश्यतिसांप्रतम् उपेक्षितानुरागांधैर्जर्जरत्वेनसंस्थिता ५९ वृंदावनस्यसंयोगात्पुनस्त्वंतरुणीनवा
धन्यंवृंदावनंतेनभक्तिर्नृत्यतियत्रच ६० अत्रेमौग्राहकाभावान्नजरामपिमुंचतः किंचिदात्मसुखेनेहप्रसुप्तिर्मन्यतेनयोः
६१ श्रीभक्तिरुवाच कथंपरीक्षितााराज्ञास्थापितोह्यशुचिःकलिः प्रवृत्तेतुकलौसर्वसारःकुत्रगतोमहान् ६२
करुणापरेणहरिणाप्यधर्मःकथमीक्ष्यते इमंमेसंशयंछिंधित्वद्वाचासुखितास्म्यहं ६३ नारदउवाच यदिपृष्टस्त्व
यावालेप्रेमतःश्रवणंकुरु सर्वंवक्ष्यामितेभद्रेकश्मलंतेगमिष्यति ६४ यदामुकुंदोभगवान्क्ष्मांत्यक्त्वास्वपदंगतः तद्दि
नात्कलिरायातःसर्वसाधनबाधकः ६५ दृष्टोदिग्विजयेराज्ञादीनवच्छरणंगतः नमयामारणीयोयंसारंगइवसारभुक् ६६
यत्फलंनास्तितपसानयोगेनसमाधिना तत्फलंलभतेसम्यक्कलौकेशवकीर्तनात् ६७ एकाकारंकलिंदृष्ट्वासारवत्सारनीर
सं विष्णुरातःस्थापितवान्कलिजानांसुखायच ६८ कुकर्माचरणात्सारःसर्वतोनिर्गतोधुना पदार्थाःसंस्थिताभूमौबीजहीं
नास्तुषायथा ६९ विप्रैर्भागवतीवार्तागेहेगेहेजनेजने कारिताकणलोभेनकथासारस्ततोगतः ७० अत्युग्रभूरिकर्माणोनास्तिकारौ
रवाजनाः तेपितिष्ठंतितीर्थेषुतीर्थसारस्ततोगतः ७१ कामक्रोधमहालोभतृष्णाव्याकुलचेतसः तेपितिष्ठंतितपसितपःसा
रस्ततोगतः ७२ मनसश्चाजयाल्लोभाद्दंभात्पाखंडसंश्रयात् शास्त्रानभ्यसनाच्चैवध्यानयोगफलंगतम् ७३ पंडितास्तुक
लत्रेणरमंतेमहिषाइव पुत्रस्योत्पादनेदक्षाअदक्षामुक्तिसाधने ७४ नहिवैष्णवताकुत्रसंप्रदायपुरःसरा एवंप्रलयतांप्रा-
प्तोवस्तुसारःस्थलेस्थले ७५ अयंतुयुगधर्मोहिवर्ततेकस्यदूषणं अतस्तुपुंडरीकाक्षःसहतेनिकटेस्थितः ७६ सूत
उवाच इतितद्वचनंश्रुत्वाविस्मयंपरमंगता भक्तिरूचेवचोभूयःश्रूयतांतच्चशौनक ७७ श्रीभक्तिरुवाच सुरर्षे
त्वंचधन्योसिमद्भाग्येनसमागतः साधूनांदर्शनंलोकेसर्वसिद्धिकरंपरं ७८ जगतिजयतिगाथांयस्यकायाधवस्तेवचनरचन २
मेकंकेवलंचाकलय्य ध्रुवपदमपियातोयत्कृपातोध्रुवोऽयंसकलकुशलपात्रंब्रह्मपुत्रंनतोस्मि ७९ इतिश्रीपद्मपुराणेउ

त्तरखंडेश्रीभागवतमाहात्म्येभक्तिनारदसमागमोनामप्रथमोध्यायः १ नारदउवाच वृथाखेदायसेबालेअहोचिंतातुरा-
कथम् श्रीकृष्णचरणांभोजंस्मरदुःखंगमिष्यति १ द्रौपदीचपरित्रातायेनकौरवकश्मलात् पालितागोपसुंदर्यःसकृष्णःक्वापिनो
गतः २ त्वंतुभक्तेप्रियातस्यसततंप्राणतोधिका त्वयाहूतस्तुभगवान्यातिनीचगृहेष्वपि ३ सत्यादित्रियुगेबोधवैराग्यौमुक्ति
साधकौ कलौतुकेवलंभक्तिर्ब्रह्मसायुज्यकारिणी ४ इतिनिश्चित्यचिद्रूपःसद्रूपांत्वांससर्जह परमानंदचिन्मूर्तिःसुंदरींकृष्णव-
ल्लभाम् ५ बध्वांजलिंत्वयापृष्टंकिंकरोमीतिचैकदा त्वांतदाज्ञापयत्कृष्णोमद्भक्तान्पोषयेतिच ६ अंगीकृतंत्वयातद्वैप्रसन्नोभू
द्धरिस्तदा मुक्तिंदासींददौतुभ्यंज्ञानवैराग्यकाविमौ ७ पोषणंस्वेनरूपेणवैकुंठेत्वंकरोषिच भूमौभक्तविपोषायछायारूपंत्व
याकृतम् ८ मुक्तिंज्ञानंविरक्तिंचसहकृत्वागताक्षिति कृतादिद्वापरस्यांतंमहानंदेनसंस्थिता ९ कलौमुक्तिःक्षयंप्राप्तापाखं
डामयपीडिता त्वदाज्ञयागताशीघ्रंवैकुंठंपुनरेवसा १० स्मृतात्वयापिचात्रैवमुक्तिरायातियातिच पुत्रीकृत्यत्वयेमौचपार्श्वेस्व
स्यैवरक्षितौ ११ उपेक्षातःकलौमंदौवृद्धौजातौसुतौतव तथापिचिंतांमुंचत्वमुपायंचिंतयाम्यहम् १२ कलिनासदृशःकोपि
युगोनास्तिवरानने तस्मिन्त्वांस्थापयिष्यामिगेहेगेहेजनेजने १३ अन्यधर्मान्तिरस्कृत्यपुरस्कृत्यमहोत्सवान् तदानाहंहरेर्दा
सोलोकेत्वांनप्रवर्तये १४ त्वदन्विताश्चयेजीवाभविष्यंतिकलाविह पापिनोपिगमिष्यंतिनिर्भयाःकृष्णमंदिरम् १५ येषांचि
त्तेवसेद्भक्तिःसर्वदाप्रेमरूपिणी नतेपश्यंतिकीनाशंस्वप्नेप्यमलमूर्तयः १६ नप्रेतोनपिशाचोवाराक्षसोवासुरोपिवा भक्तियु
क्तमनस्कानांस्पर्शनेनप्रभुर्भवेत् १७ नतपोभिर्नवेदैश्चनज्ञानेनापिकर्मणा हरिर्हिसाध्यतेभक्त्याप्रमाणंतत्रगोपिकाः १८ नृ
णांजन्मसहस्रेणभक्तौप्रीतिर्हिजायते कलौभक्तिःकलौभक्तिर्भक्त्याकृष्णःपुरःस्थितः १९ भक्तिद्रोहकरायेचतेसीदंतिजगत्त्र
ये दुर्वासादुःखमापन्नोपुराभक्तविनिंदकः २० अलंव्रतैरलंतीर्थैरलंयोगैरलंमखैः अलंज्ञानकथालापैर्भक्तिरेकैवमुक्तिदा २१
सूतउवाच इतिनारदनिर्णीतंस्वमाहात्म्यंनिशम्यसा सर्वांगपुष्टिसंयुक्तानारदंवाक्यमब्रवीत् २२ श्रीभक्तिरुवाच अ-
होनारदधन्योसिप्रीतिस्तेमयिनिश्चला नकदाचिद्विमुंचामिचित्तेस्थास्यामिसर्वदा २३ कृपालुनात्वयासाधोमद्बाधाध्वंसिताक्षणा
त् पुत्रयोश्चेतनानास्तिततोबोधयबोधय २४ सूतउवाच तस्यावचःसमाकर्ण्यकारुण्यंनारदोगतः तयोर्बोधनमारे
भेकराग्रेणविमर्दयन् २५ मुखंसंयोज्यकर्णांतेशब्दमुच्चैःसमुच्चरन् ज्ञानप्रबुध्यतांशीघ्रंरेवैराग्यप्रबुध्यताम् २६ वेदवेदां
तघोषैश्चगीतापाठैर्मुहुर्मुहुः बोध्यमानौतदातेनकथंचिच्चोत्थितौबलात् २७ नेत्रैरनवलोकंतौजृंभंतौसालसावुभौ बकवत्प

लितौप्रायःशुष्ककाष्ठसमांगकौ २८ क्षुत्क्षामौतौनिरीक्ष्यैवपुनःस्वापपरायणौ ऋषिश्चिंतापरोजातःकिंविधेयंमयेतिच २९
अहोनिद्राकथंयातिवृध्दत्वंचमहत्तरम् चिंतयन्निनिगोविंदंस्मारयामासभार्गव ३० व्योमवाणीतदैवाभून्माऋषेखिद्यतामि-
ति उद्यमःसफलस्तेतुभविष्यतिनसंशयः ३१ एतदर्थंतुसत्कर्मसुरर्षेत्वंसमाचर तत्तेकर्माभिधास्यंतिसाधवःसाधुभूषणाः
३२ सत्कर्मणिकृतेतस्मिन्सनिद्रावृध्दतानयोः गमिष्यतिक्षणाद्भक्तिःसर्वतःप्रसरिष्यति ३३ इत्याकाशवचःस्पष्टंतत्सर्वै
रपिविश्रुतम् नारदोविस्मयंलेभेनेदंज्ञातमितिब्रुवन् ३४ नारदउवाच अनयाकाशवाण्यापिगोप्यत्वेननिरूपितं किं
वातत्साधनंकार्यंयेनकार्यंभवेत्तयोः ३५ क्वभविष्यंतिसंतस्तेकथंदास्यंतिसाधनम् मयात्रकिंप्रकर्तव्यंयदुक्तंव्योमभाषया ३६
सूतउवाच तत्रतावपिसंस्थाप्यनिर्गतोनारदोमुनिः तीर्थंतीर्थंविनिष्क्रम्यपृच्छन्मार्गेमुनीश्वरान् ३७ वृत्तांतःश्रूयतेसर्वैःकिं
चिन्निश्चित्यनोच्यते असाध्यंकेचनप्रोचुर्दुर्ज्ञेयमितिचापरे ३८ मूकीभूतास्तथान्येतुकियंतस्तुपलायिताः हाहाकारोमहाना-
सीत्त्रैलोक्येविस्मयावहः ३९ वेदवेदांतघोषैश्चगीतापाठैर्विबोधितम् भक्तिज्ञानविरागाणांनोदतिष्ठत्त्रिकंयदा ४० उपायो
नापरोस्तीतिकर्णेकर्णेजपन्जनाः योगिनानारदेनापिस्वयंनज्ञायतेतुयत् ४१ तत्कथंशक्यतेवक्तुमितरैरिहमानुषैः एवंऋषिग
णैःपृष्टैर्निर्णीयोक्तंदुरासदम् ४२ ततश्चिंतातुरःसोथबदरीवनमागतः तपश्चरामिचात्रेतितदर्थंकृतनिश्चयः ४३ तावद्ददर्श
पुरतःसनकादीन्मुनीश्वरान् कोटिसूर्यसमाभासानुवाचमुनिसत्तमः ४४ नारदउवाच इदानींभूरिभाग्येनभवद्भिःसंग
मःस्थितः कुमारावदतांशीघ्रंकृपांकृत्वाममोपरि ४५ भवंतोयोगिनःसर्वेबुध्दिमंतोबहुश्रुताः पंचहायनसंयुक्ताःपूर्वेषामपि
पूर्वजाः ४६ सदावैकुंठनिलयाहरिकीर्तनतत्पराः लीलामृतरसोन्मत्ताःकथामात्रैकजीविनः ४७ हरिःशरणमेवंहिनि
त्यंयेषांमुखेवचः अंतःकालसमादिष्टाजरायुष्मान्नबाधते ४८ येषांभ्रूभंगमात्रेणद्वारपालौहरेःपुरा भूमौनिपतितौस-
द्योयत्कृपातःपरंगतौ ४९ अहोभाग्यस्ययोगेनदर्शनंभवतामिह अनुग्रहस्तुकर्तव्योमयिदीनेदयापरैः ५० अशरीरगि
रोक्तंयत्तत्किंसाधनमुच्यताम् अनुष्ठेयंकथंतावत्प्रब्रुवंतुसविस्तरम् ५१ भक्तिज्ञानविरागाणांसुखमुत्पद्यतेकथं स्थापनंस
र्ववर्णेषुप्रेमपूर्वंप्रयत्नतः ५२ कुमाराऊचुः माचिंतांकुरुदेवर्षेहर्षंचित्तेसमावह उपायःसुखसाध्योत्रवर्ततेपूर्वए
वहि ५३ अहोनारदधन्योसिविरक्तानांशिरोमणिः सदाश्रीकृष्णदासानामग्रणीर्योगभास्करः ५४ त्वयिचित्रंनमंतव्यं ३
भक्त्यर्थमनुवर्तिनी घटतेकृष्णदासस्यभक्तेःस्थापनतानघ ५५ ऋषिभिर्बहवोलोकेपंथानःप्रकटीकृताः श्रमसाध्याश्च

नेसर्वेप्रायःस्वर्गफलप्रदाः ५६ वैकुंठसाधकःपंथाःसतुगोप्योहिवर्तते तस्योपदेष्टापुरुषःप्रायोभाग्येनलभ्यते ५७ सत्कर्मत-
वनिर्दिष्टंव्योमवाचात्वयत्पुरा तदुच्यतेशृणुष्वाद्यस्थिरचित्तःप्रसन्नधीः ५८ द्रव्ययज्ञास्तपोयज्ञायोगयज्ञास्तथापरे स्वाध्या
यज्ञानयज्ञाश्चतेतुकर्मविसूचकाः ५९ सत्कर्मसूचकोनूनंज्ञानयज्ञःस्मृतोबुधैः श्रीमद्भागवतालापःसतुगीतःशुकादिभिः
६० भक्तिज्ञानविरागाणांतद्घोषेणबलंमहत् व्रजिष्यतिद्वयोःकष्टंसुखंभक्तेर्भविष्यति ६१ प्रलयंहिगमिष्यंतिश्रीमद्भा-
गवतध्वनेः कलिदोषाइमेसर्वेसिंहशब्दाद्वृकाइव ६२ ज्ञानवैराग्यसंयुक्ताभक्तिःप्रेमरसावहा प्रतिगेहंप्रति जनंततःक्री
डांकरिष्यति ६३ नारदउवाच वेदवेदांतघोषैश्चगीतापाठैःप्रबोधितं भक्तिज्ञानविरागाणांनोदतिष्ठत्रिकंतुयत् ६४
श्रीमद्भागवतालापात्तत्कथंबोधमेष्यति तत्कथासुतुवेदार्थःश्लोकेश्लोकेपदेपदे ६५ छिंदंतुसंशयंत्वेनंभवंतोमोघदर्शनाः
विलंबोनात्रकर्तव्यःशरणागतवत्सलाः ६६ कुमाराऊचुः वेदोपनिषदांसाराज्जाताभागवतीकथा अत्युत्तमातवो-
भातिपृथग्भूताफलोन्नतिः ६७ आमूलाग्रंरसस्तिष्ठन्नास्तेनस्वाद्यतेयथा संभूयसपृथग्भूतःफलेविश्वमनोहरः ६८
यथादुग्धेस्थितंसर्पिर्नस्वादायोपकल्पते पृथग्भूतंहितद्दिव्यंदेवानांरसवर्धनम् ६९ इक्षूणामपिमध्यांतंशर्कराव्याप्यतिष्ठ
ति पृथग्भूताचसामिष्टातथाभागवतीकथा ७० इदंभागवतंनामपुराणंब्रह्मसंमितं भक्तिज्ञानविरागाणांस्थापनायप्रका
शितम् ७१ वेदांतवेदसुस्नातेगीतायाअपिकर्तरि परितापवतिव्यासेमुह्यत्यज्ञानसागरे ७२ तदात्वयापुराप्रोक्तंचतुः
श्लोकसमन्वितं तदीयश्रवणात्सद्योनिर्बाधोबादरायणः ७३ तत्रतेविस्मयःकेनयतःप्रश्नकरोभवान् श्रीमद्भागवतःश्रा
व्यःशोकदुःखविनाशनम् नारदउवाच यद्दर्शनंचविनिहंत्यशुभानिसद्यःश्रेयस्तनोतिभवदुःखदवार्दितानाम् निःशेषशे
षमुखगीतकथैकपानाः प्रेमप्रकाशकृतयेशरणंगतोस्मि ७५ भाग्योदयेनबहुजन्मसमार्जितेनसत्संगमंचलभतेपुरुषोयदा
वै अज्ञानहेतुकृतमोहमहांधकारनाशंविधायहितदोदयतेविवेकः ७६ इतिश्रीपद्मपुराणेउत्तरखंडेश्रीभागवतमाहा
त्म्येकुमारनारदसंवादोनामद्वितीयोऽध्यायः २ नारदउवाच ज्ञानयज्ञंकरिष्यामिशुकशास्त्रकथोज्वलम् भक्तिज्ञानवि
रागाणांस्थापनार्थंप्रयत्नतः १ कुत्रकार्योमयायज्ञःस्थलंतद्वाच्यतामिह महिमाशुकशास्त्रस्यवक्तव्योवेदपारगैः २ किय
द्भिर्दिवसैःश्राव्याश्रीमद्भागवतीकथा कोविधिस्तत्रकर्तव्योममेदंवदताभितः ३ कुमाराऊचुः शृणुनारदवक्ष्यामोवि
नम्रायविवेकिने गंगाद्वारसमीपेतुतटमानंदनामकम् ४ नानाऋषिगणैर्जुष्टंदेवसिद्धनिषेवितम् नानातरुलताकीर्णंनवको

मलवालुकम् ५ रम्यमेकांतदं गंगास्थंहेमपद्मसुशोभितम् यत्समीपस्थजीवानांवैरंचेतसिनस्थितम् ६ ज्ञानयज्ञस्त्वयातत्रकर्त
व्योत्थप्रयत्नतः अपूर्वारसरूपाचकथातत्रभविष्यति ७ पुरस्थंनिर्बलंचैवजराजीर्णकलेवरम् तद्द्वयंचपुरस्कृत्यभक्तिस्त-
त्रागमिष्यति ८ यत्रभागवतीवार्तातत्रभक्त्यादिकंव्रजेत् कथाशब्दंसमाकर्ण्यतत्त्रिकंतरुणायते ९ सूतउवाच एवमु
क्त्वाकुमारास्तेनारदेनसमंततः गंगातटंसमाजग्मुःकथापानायसत्वराः १० यदायातास्तटंतेतुतदाकोलाहलोप्यभूत् भूलो
केदेवलोकेचब्रह्मलोकेतथैवच ११ श्रीभागवतपीयूषपानायरसलंपटाः धावंतोप्याययुःसर्वेप्रथमंयेचवैष्णवाः
१२ भृगुर्वसिष्ठश्च्यवनश्चगौतमोमेधातिथिर्देवलदेवरातौ रामस्तथागाधिसुतश्चशाकलोमृकंडपुत्रोऽत्रिजपिप्पलादाः १३
योगेश्वरौव्यासपराशरौचछायाशुकोजाजलिजन्हुमुख्याः सर्वेप्यमीमुनिगणाःसहपुत्रशिष्याः स्वस्त्रीभिराययुरतिप्रणये-
नयुक्ताः १४ वेदांतानिचवेदाश्चमंत्रास्तंत्राःसमूर्तयः दशसप्तपुराणानिषट्शास्त्राणितदाययुः १५ गंगाद्याःसरितस्तत्र
पुष्करादिसरांसिच क्षेत्राणिचदिशःसर्वादंडकादिवनानिच १६ नगादयोययुस्तत्रदेवगंधर्वकिन्नराः गुरुत्वात्तत्रनायाता-
न्भृगुःसंबोध्यचानयत् १७ दीक्षितानारदेनाथदत्तमासनमुत्तमम् कुमारावंदिताःसर्वैर्निषेदुःकृष्णतत्पराः १८ वैष्णवा-
श्चविरक्ताश्चन्यासिनोब्रह्मचारिणः मुखभागेस्थितास्तेचतदग्रेनारदःस्थितः १९ एकभागेऋषिगणास्तदन्यत्रदिवौकसः वे
दोपनिषदोन्यत्रतीर्थान्यत्रस्त्रियोन्यतः २० जयशब्दोनमःशब्दःशंखशब्दस्तथैवच चूर्णलाजाप्रसूनानांनिक्षेपःसुमहानभूत्
२१ विमानानिसमारुह्यकियंतोदेवनायकाः कल्पवृक्षप्रसूनानांसर्वांस्तत्रसमाकिरन् २२ सूतउवाच एवंतेष्वेकचित्तेषुश्री
मद्भागवतस्यच माहात्म्यमूचिरेस्पष्टंनारदायमहात्मने २३ कुमाराऊचुः अथतेसंप्रवक्ष्यामोमहिमाशुकशास्त्रजः यस्य
श्रवणमात्रेणमुक्तिःकरतलेस्थिता २४ सदासेव्यासदासेव्याश्रीमद्भागवतीकथा यस्याःश्रवणमात्रेणहरिश्चित्तंसमाश्रयेत्
२५ ग्रंथोऽष्टादशसाहस्रोद्वादशस्कंधसंमितः परीक्षिच्छुकसंवादःशृणुभागवतंचतत् २६ तावत्संसारचक्रेस्मिन्भ्रमतेज्ञा
नतःपुमान् यावत्कर्णगतानास्तिशुकशास्त्रकथाक्षणम् २७ किंश्रुतैर्बहुभिःशास्त्रैःपुराणैश्चभ्रमावहैः एकंभागवतंशास्त्रं-
मुक्तिदानेनगर्जति २८ कथाभागवतस्यापिनित्यंभवतियद्गृहे तद्गृहंतीर्थरूपंहिवसतांपापनाशनम् २९ अश्वमेधसहस्राणि
वाजपेयशतानिच शुकशास्त्रकथायाश्चकलांनार्हंतिषोडशीम् ३० तावत्पापानिदेहेस्मिन्निवसंतितपोधनाः यावन्नश्रूयतेस ४
म्यक्श्रीमद्भागवतंनरैः ३१ नगंगानगयाकाशीपुष्करंनप्रयागकम् शुकशास्त्रकथायाश्चफलेनसमतांनयेत् ३२ श्लोकार्धं

श्लोकपादंवानित्यंभागवतोद्भवम् पठस्वस्वमुखेनैवयदीच्छसिपरांगतिम् ३३ वेदादिर्वेदमाताचपौरुषंसूक्तमेवच त्रयीभागवतंचै
वद्वादशाक्षरएवच ३४ द्वादशात्माप्रयागश्चकालःसंवत्सरात्मकः ब्राह्मणाश्चाग्निहोत्रंचसुरभिर्द्वादशीतथा ३५ तुलसीचवसंत
श्चपुरुषोत्तमएवच एतेषांतत्त्वतःप्राज्ञैर्नपृथग्भावइष्यते ३६ यश्चभागवतंशास्त्रंवाचयेदर्थतोनिशम् जन्मकोटिकृतंपापंन
श्यतेनात्रसंशयः ३७ श्लोकार्धंश्लोकपादंवापठेद्भागवतंचयः नित्यंपुण्यमवाप्नोतिराजसूयाश्वमेधयोः ३८ उक्तंभागवतंनि
त्यंकृतंचहरिचिंतनं तुलसीपोषणंचैवधेनूनांसेवनंसमं ३९ अंतकालेतुयेनैवश्रूयतेशुकशास्त्रवाक् प्रीत्यातस्यैववैकुंठंगो-
विंदोपिप्रयच्छति ४० हेमसिंहयुतंचैतद्वैष्णवायददातिच कृष्णेनसहसायुज्यंसपुमान्लभतेध्रुवम् ४१ आजन्ममात्रमपि
येनशठेनकिंचिच्चित्तंविधायशुकशास्त्रकथानपीता चांडालवच्चखरवद्बततेननीतंमिथ्यास्वजन्मजननीनिजदुःखभाजा ४२
जीवच्छवोनिगदितःसतुपापकर्मायेनश्रुतंशुककथावचनंनकिंचित् धिक्तंनरंपशुसमंभुविभाररूपमेवंवदंतिदिविदेवसमा
जमुख्याः ४३ दुर्लभैवकथालोकेश्रीमद्भागवतोद्भवा कोटिजन्मसमुत्थेनपुण्येनैवतुलभ्यते ४४ तेनयोगनिधेधीमन्श्रोत
व्यासाप्रयत्नतः दिनानांनियमोनास्तिसर्वदाश्रवणंमतम् ४५ सत्येनब्रह्मचर्येणसर्वदाश्रवणंमतं अशक्यत्वात्कलौबोध्यो
विशेषोत्रशुकाज्ञया ४६ मनोवृत्तिजयश्चैवनियमाचरणंतथा दीक्षांकर्तुमशक्यत्वात्सप्ताहश्रवणंमतम् ४७ श्रद्धातःश्र
वणेनित्यंमाघेतावद्धियत्फलं तत्फलंशुकदेवेनसप्ताहश्रवणेकृतम् ४८ मनसश्चाजयाद्रोगात्पुंसांचैवायुषःक्षयात् कले
र्दोषबहुत्वाच्चसप्ताहश्रवणंमतम् ४९ यत्फलंनास्तितपसानयोगेनसमाधिना अनायासेनतत्सर्वंसप्ताहश्रवणेलभेत् ५०
यज्ञात्गर्जतिसप्ताहःसप्ताहोगर्जतिव्रतात् तपसोगर्जतिप्रोच्चैस्तीर्थान्नित्यंहिगर्जति ५१ योगात्गर्जतिसप्ताहोध्यानाज्ज्ञाना-
च्चगर्जंति किंब्रूमोगर्जनंतस्यरेरेगर्जतिगर्जति ५२ शौनकउवाच साश्चर्यमेतत्कथितंकथानकंज्ञानादिधर्मान्विगणय्य
सांप्रतम् निःश्रेयसंभागवतंपुराणंजातंकुतोयोगविदादिसूचकम् ५३ सूतउवाच यदाकृष्णोधरांत्यक्त्वास्वपदंगंतुमु-
द्यतः एकादशंपरिश्रुत्याप्युद्धवोवाक्यमब्रवीत् ५४ उद्धवउवाच त्वंतुयास्यसिगोविंदभक्तकार्यंविधायच मच्चित्ते
महतीचिंतातांश्रुत्वासुखमावह ५५ आगतोयंकलिर्घोरोभविष्यंतिपुनःखलाः तत्संगेनैवसंतोऽपिगमिष्यंत्युग्रतांयदा
५६ तदाभारवतीभूमिर्गोरूपेयंकमाश्रयेत् अन्योनदृश्यतेत्रातात्वत्तःकमललोचन ५७ अतःसत्सुदयांकृत्वाभक्तवत्सल
मात्रज भक्तार्थंसगुणोजातोनिराकारोपिचिन्मयः ५८ त्वद्वियोगेनतेभक्ताःकथंस्थास्यंतिभूतले निर्गुणोपासनेकष्टमतः

किंचिद्विचार्य ५९ इत्थमवचः श्रुत्वा सभासेचिंतयद्धरिः भक्त्यावलंबनार्थायकिंविधेयंमयेतिच ६० स्वकीयंयद्भवेत्तेज
स्तद्भागवतेदधात् निरोधायमविश्येयंश्रीमद्भागवतार्णवम् ६१ तेनेयंवाङ्मयीमूर्तिःप्रत्यक्षावर्ततेहरेः सेवनाच्छ्रवणात्पा-
ठाद्दर्शनात्पापनाशिनी ६२ सप्ताहश्रवणंतेनसर्वेभ्योप्यधिकं कृतम् साधनानितिरस्कृत्यकलौधर्मोयमीरितः ६३ दुःखदा-
रिद्र्यदौर्भाग्यपापप्रक्षालनायच कामक्रोधजयार्थंहिकलौधर्मोयमीरितः ६४ अन्यथावैष्णवीमायादेवैरपिसुदुस्त्यजा कथं
त्याज्याभवेत्पुंभिःसप्ताहोतःप्रकीर्तितः ६५ सूतउवाच एवंनगाहश्रवणोरुधर्मेप्रकाश्यमाने ऋषिभिःसभायाम् आ-
श्चर्यमेकंसमभूत्तदानींतदुच्यतेसंशृणुशौनकत्वम् ६६ भक्तिःसुतौतौतरुणौगृहीत्वाप्रेमैकरूपासहसाविरासीत् श्रीकृष्णगो
विंदहरेमुरारेनाथेतिनामानिमुहुर्वदंति ६७ तांचागतांभागवतार्थभूषांसुचारुवेषांददृशुःसदस्याः कथंप्रविष्टाकथमागते
यंमध्येमुनीनामितितर्कयंतः ६८ ऊचुःकुमारावचनंतदानींकथार्थतोनिःपतिताधुनेयं एवंगिरःसाससुतानिशम्यसनत्कु
मारंनिजगादनम्रा ६९ भक्तिरुवाच भवद्भिरद्यैवकृतास्मिपुष्टा कलिप्रनष्टापिकथारसेन क्वाहंतुतिष्ठाम्यधुनाब्रुवंतु
ब्राह्मास्तदेतांगिरमूचिरेते ७० भक्तेषुगोविंदसुरूपधर्त्रीप्रेमैककर्त्रीभवरोगहंत्री सात्वंचतिष्ठस्वसुधैर्यसंश्रयानिरंतरंवै-
ष्णवमानसानि ७१ ततोपिदोषाःकलिजाइमेत्वांद्रष्टुंनशक्ताःप्रभवोपिलोके एवंतदाज्ञावसरेपिभक्तिस्तदानिषण्णाहरि
दासचित्ते ७२ सकलभुवनमध्येनिर्धनास्तेपिधन्यानिवसतिहृदियेषांश्रीहरेर्भक्तिरेका हरिरपिनिजलोकंसर्वथातोविहा
यप्रविशतिहृदितेषांभक्तिसूत्रोपनद्धः ७३ ब्रूमोद्यतेकिमधिकंमहिमानमेवंब्रह्मात्मकस्यभुविभागवताभिधस्य यत्संश्रया
न्निगदितेलभतेसुवक्ताश्रोतापिकृष्णसमतामलमन्यधर्मैः ७४ इतिश्रीपद्मपुराणेउत्तरखंडेश्रीभागवतमाहात्म्येभक्ति
कष्टनिवर्तनोनामतृतीयोऽध्यायः३ सूतउवाच अथवैष्णवचित्तेषुदृष्ट्वाभक्तिमलौकिकीम् निजलोकंपरित्यज्यभ
गवान्भक्तवत्सलः १ वनमालीघनश्यामःपीतवासामनोहरः कांचीकलापरुचिरोल्लसन्मुकुटकुंडलः २ त्रिभंगललि
तश्चारुकौस्तुभेनविराजितः कोटिमन्मथलावण्योहरिचंदनचर्चितः ३ परमानंदचिन्मूर्तिर्मधुरोमुरलीधरः आविवेश
स्वभक्तानांहृदयान्यमलानिच ४ वैकुंठवासिनोयेचवैष्णवाउद्धवादयः तत्कथाश्रवणार्थंतेगूढरूपेणसंस्थिताः ५ तदा
जयजयारावोरसपुष्टिरलौकिकी चूर्णप्रसूनवृष्टिश्चमुहुःशंखरवोप्यभूत् ६ तत्सभासंस्थितानांचदेहगेहात्मविस्मृतिः
दृष्ट्वाचतन्मयावस्थांनारदोवाक्यमब्रवीत् ७ अलौकिकोयंमहिमामुनीश्वराःसप्ताहजन्योद्यविलोकितोमया मूढाःशठायेप-

शकपक्षिणोत्रसर्वेऽपिनिःपापतमाभवंति ८ अतोनृलोकेनत्तुनास्तिकिंचित्चित्तस्यशोधायकलौपवित्रम् अघौघविध्वंस
करंतथैवकथासमानंसुविनास्तिचान्यत् ९ केकेविशुध्यंतिवदंतुमत्यःसप्ताहयज्ञेनकथामयेन कृपाल्लुभिर्लोकहितंविचार्य
प्रकाशितःकोपिनवीनमार्गः १० कुमाराऊचुः येमानवाःपापकृतस्तुसर्वदासदादुराचाररताविमार्गगाः क्रोधाग्निद-
ग्धाःकुटिलाश्चकामिनःसप्ताहयज्ञेनकलौपुनंतिते ११ सत्येनहीनाःपितृमातृदूषकास्तृष्णाकुलाश्चाश्रमधर्मवर्जिताः येदां
भिकामत्सरिणोऽपिहिंसकाःसप्ताहयज्ञेनकलौपुनंतिते १२ पंचोग्रपापाच्छलछद्मकारिणःक्रूराःपिशाचाइवनिर्दयाश्चये
ब्रह्मस्वपुष्टाव्यभिचारकारिणःसप्ताहयज्ञेनकलौपुनंतिते १३ कायेनवाचामनसापिपातकंनित्यंप्रकुर्वंतिशठाहठेनये परस्व
पुष्टामलिनादुराशयाःसप्ताहयज्ञेनकलौपुनंतिते १४ अत्रतेकीर्तयिष्यामइतिहासंपुरातनं यस्यश्रवणमात्रेणपापहानिः
प्रजायते १५ तुंगभद्रातटेपूर्वमभूत्पत्तनमुत्तमम् यत्रवर्णाःस्वधर्मेणसत्यसत्कर्मतत्पराः १६ आत्मदेवःपुरेतस्मिन्स
र्ववेदविशारदः श्रौतस्मार्तेषुनिष्णातोद्वितीयइवभास्करः १७ भिक्षुकोवित्तवान्लोकेतत्प्रियाधुंधुलीस्मृता स्ववाक्य-
स्थापनेनित्यंसुंदरीसुकुलोद्भवा १८ लोकवार्तारताक्रूराप्रायशोबहुजल्पिका शूराचगृहकृत्येषुकृपणाकलहप्रिया १९
एवंनिवसतोःप्रेम्णादंपत्योररलपत्ययोः अर्थाःकामास्तयोरासन्नसुखायगृहादिकम् २० पश्चाद्धर्माःसमारब्धास्ताभ्यांसंता
नहेतवे गोभूहिरण्यवासांसिदीनेभ्योयच्छतःसदा २१ धनार्धंधर्ममार्गेणताभ्यांनीतंतथापिच नपुत्रोनापिवापुत्री
ततश्चिंतातुरोभृशम् २२ एकदासद्विजोदुःखाद्गृहंत्यक्त्वावनंगतः मध्याह्नेतृषितोजातस्तडागं समुपेयिवान् २३ पी
त्वाजलंनिषण्णस्तुप्रजादुःखेनकर्शितः मुहूर्तादपितत्रैवसन्यासीकश्चिदागतः २४ दृष्ट्वापीतजलंतंतुविप्रोयातस्तदंतिकम्
नत्वाचपदयोस्तस्यनिःश्वसन्संस्थितःपुरः २५ यतिरुवाच कथंरोदिषिविप्रत्वंकातेचिंताबलीयसी वदत्वंसत्वरं
मत्यंस्वस्यदुःखस्यकारणम् २६ ब्राह्मणउवाच किंब्रवीमियतेदुःखंपूर्वपापेनसंचितम् मदीयाःपूर्वजास्तो-
यंकवोष्णमुपभुंजते २७ मद्दत्तंनैवगृण्हंतिप्रीत्यादेवाद्विजातयः प्रजादुःखेनशून्योहंप्राणांस्त्यक्तुमिहागतः २८ धिग्जी
वितंप्रजाहीनंधिग्गृहंचप्रजांविना धिग्धनंचानपत्यस्यधिक्कुलंसंततिंविना २९ पाल्यतेयामयाधेनुःसावंध्यासर्वथाभवेत्
योमयारोपितोवृक्षःसोपिवंध्यत्वमाश्रयेत् ३० यत्फलंमद्गृहायातंशीघ्रंतच्चविशुष्यति निर्भाग्यस्यानपत्यस्यकिमितोजीवि
तेनमे ३१ इत्युक्त्वासरुरोदोच्चैस्तत्पार्श्वेदुःखपीडितः तदातस्ययतेश्चित्तेकरुणाभूद्गरीयसि ३२ तन्द्भाग्याक्षरमालांचवाचेया

मासयोगवान् सर्वंज्ञात्वायतिःपश्चादिदमूचेसविस्तरम् ३३ यतिरुवाच मुंचाज्ञानंप्रजारूपंबलिष्ठाकर्मणोगतिः विवेकं
तुसमासाद्यत्यजसंसारवासनाम् ३४ शृणुविप्रमयातेद्यप्रारब्धंतुविलोकितम् सप्तजन्मावधितवपुत्रोनैवचनैवच ३५ सं-
ततेःसगरोदुःखमवापांगःपुरातथा रेमुंचाद्यकुटुंबाशांसन्यासेसर्वथासुखम् ३६ ब्राह्मणउवाच विवेकेनभवेत्किंमेपुत्रं
देहिबलादपि नोचेत्त्यजाम्यहंप्राणांस्त्वदग्रेशोकमूर्छितः ३७ पुत्रादिसुखहीनोऽयंसन्यासःशुष्कएवहि गृहस्थःसरसो
लोकेपुत्रपौत्रसमागतः ३८ इतिविप्राग्रहंदृष्ट्वाप्राब्रवीत्सतपोधनः चित्रकेतुर्गतःकष्टंविधिलेखविमार्जनात् ३९ नया-
स्यसिसुखंपुत्राद्यथादेवहतोद्यमः अतोहठेनयुक्तोसित्यर्थिनंकिंवदाम्यहम् ४० तस्याग्रहंसमालोक्यफलमेकंसदत्तवान्
इदंभक्षयपत्न्यात्वंततःपुत्रोभविष्यति ४१ सत्यंशौचंदयादानमेकभक्तंतुभोजनम् वर्षावधिस्त्रियाकार्यंतेनपुत्रोतिनिर्मलः
४२ एवमुक्त्वाययौयोगीविप्रस्तुगृहमागतः पत्न्याःपाणौफलंदत्वास्वयंयातस्तुकुत्रचित् ४३ तरुणीकुटिलातस्यसख्य
ग्रेचरुरोदह अहोचिंताममोत्पन्नाफलंचाहंनभक्षये ४४ फलभक्षणगर्भःस्याद्गर्भेणोदरवृद्धिता स्वल्पभक्ष्यंततोश
क्तिर्गृहकार्यंकथंभवेत् ४५ दैवाद्धाटीव्रजेद्ग्रामेपलायेद्गर्भिणीकथम् शुकवन्निवसेद्गर्भस्तंकुक्षेःकथमुत्सृजेत् ४६
तिर्यक्चेदागतोगर्भस्तदामेमरणंभवेत् प्रसूतौदारुणंदुःखंसुकुमारीकथंसहे ४७ मंदायांमयिसर्वस्वंननंदासंहरेत्तदा
सत्यशौचादिनियमोदुराराध्यःसदृश्यते ४८ लालनेपालनेदुःखंप्रसूतायाश्चवर्तते वंध्यावाविधवानारीसुखिनीचेतिमे
मतिः ४९ एवंकुतर्कयोगेनतत्फलंनैवभक्षितम् पत्याप्रृष्टंफलंभुक्तंभुक्तंचेतितयेरितं ५० एकदाभगिनीतस्यास्तद्गृहं
स्वेच्छयागता तदग्रेकथितंसर्वंचिंतेयंमहतीहिमे ५१ दुर्बलातेनदुःखेनत्स्वनुजेकरवाणिकिम् साब्रवीन्ममगर्भोस्तितं
दास्यामिप्रसूतितः ५२ तावत्कालंसगर्भेवगुप्तातिष्ठगृहेसुखम् वित्तंत्वंमत्पतेयच्छसतेदास्यतिबालकम् ५३ षण्मा-
सिकोमृतोबालइतिलोकोवदिष्यति तंबालंपोषयिष्यामिनित्यमागत्यतेगृहम् ५४ फलमर्पयधेन्वैत्वंपरीक्षार्थंतुसांप्र-
तम् तत्तदाचरितंसर्वंतथैवस्त्रीस्वभावतः ५५ अथकालेनसानारीप्रसूताबालकंतदा आनीयजनकोबालंरहस्येधुंधु-
लींददौ ५६ तयाचकथितंभर्त्रेप्रसूतःसुखमर्भकः लोकस्यसुखमुत्पन्नमात्मदेवप्रजोदयात् ५७ ददौदानंद्वि-
जातिभ्योजातकर्मविधायच गीतवादित्रघोषोभूत्तद्वारेमंगलंबहु ५८ भर्तुरग्रेब्रवीद्वाक्यंस्तन्यंनास्तिकुचेमम अन्य- ६
स्तन्येननिर्दुग्धाकथंपुष्णामिबालकम् ५९ मत्स्वसायाःप्रसूतायामृतोबालस्तुवर्तते तामाकार्यगृहेरक्षसातेर्भंपोषयि-

ष्यति ६० पतिनानत्कृतंसर्वंपुत्ररक्षणहेतवे पुत्रस्यधुंधुकारीतिनाममात्राप्रतिष्ठितम् ६१ त्रिमासेनिर्गतेचाथसाधेनुः
सुषुवेऽर्भकम् सर्वांगसुंदरंदिव्यंनिर्मलंकनकप्रभम् दृष्ट्वाप्रसन्नोविप्रस्तुसंस्कारान्स्वयमादधे मत्वाश्चर्यंजनाःसर्वेदिदृक्षा
र्थंसमागताः ६३ भाग्योदयोधुनाजातोआत्मदेवस्यपश्यत धेन्वाबालःप्रसूतस्तुदेवरूपीतिकौतुकम् ६४ नज्ञातंतद्र
हस्यंतुकेनापिविधियोगतः गोकर्णंचसुतंदृष्ट्वागोकर्णंनामचाकरोत् ६५ कियत्कालेनजोजातौतरुणौतनयावुभौ गोक
र्णःपंडितोज्ञानीधुंधुकारीमहाखलः ६६ स्नानशौचक्रियाहीनोदुर्भक्षीक्रोधसंयुतः दुःपरिग्रहकर्ताचशवहस्तेनभोजनः
६७ चोरःसर्वजनद्वेषीपरवेश्मप्रदीपकः लालनायार्भकान्धृत्वासद्यःकूपेनिपातयत् ६८ हिंसकःशस्त्रधारीचदीनां
धानांप्रपीडकः चांडालाभिरतोनित्यंपाशहस्तःश्वसंगतः ६९ तेनवेश्याकुसंगेनपैत्र्यंवित्तंतुनाशितम् एकदापितरौ
ताडयपात्राणिस्वयमाहरत् ७० तत्पिताकृपणःप्रोच्चैर्धनहीनोरुरोदह वंध्यत्वंतुसमीचीनंकुपुत्रोदुःखदायकः ७१ क्वति
ष्ठामिक्वगच्छामिकोमेदुःखंव्यपोहयेत् प्राणंत्यजामिदुःखेनह्याकष्टंममसंस्थितम् ७२ तदानींतुसमागत्यगोकर्णोज्ञान
संयुतः बोधयामासजनकंवैराग्यंपरिदर्शयन् ७३ असारःखलुसंसारोदुःखरूपीविमोहकः सुतःकस्यधनंकस्यस्नेहवा
न्ज्वलतेनिशम् ७४ नचेंद्रस्यसुखंकिंचिन्नसुखंचक्रवर्तिनः सुखमस्तिविरक्तस्यमुनेरेकांतजीविनः ७५ मुंचाज्ञानं
प्रजारूपंमोहतोनरकेगतिः निपतिष्यतिदेहोयंसर्वंत्यक्त्वावनंव्रज ७६ तद्वाक्यंतुसमाकर्ण्यगंतुकामःपिताब्रवीत् किंक
र्तव्यंवनेतातनत्त्वंवदसविस्तरम् ७७ अंधकूपेस्नेहपाशेबध्दःपंगुरहंशठः कर्मणापतितोनूनंमामुध्दरदयानिधे ७८ गो
कर्णउवाच देहेस्थिमांसरुधिरेऽभिमतिंत्यजत्वंजायासुतादिषुसदाममतांविमुंच पश्यानिशंजगदिदंक्षणभंगनिष्ठंवैराग्य
रागरसिकोभवभक्तिनिष्ठः ७९ धर्मंभजस्वसततंत्यजलोकधर्मान्सेवस्वसाधुपुरुषान्जहिकामतृष्णाम् अन्यस्यदोष
गुणचिंतनमाशुमुक्त्वासेवाकथारसमहोनितरांपिबत्वम् ८० एवंसुतोक्तिवशतोपिगृहंविहाययातोवनंस्थिरमतिर्गतष-
ष्टिवर्षः युक्तोहरेरनुदिनंपरिचर्ययासौश्रीकृष्णमापनियतंदशमस्यपाठात् ८१ इतिश्रीपद्मपुराणेउत्तरखंडेश्री-
भागवतमाहात्म्येविप्रमोक्षोनामचतुर्थोऽध्यायः ४ सूतउवाच पितर्युपरतेतेनजननीताडिताभृशम् क्ववित्तंनिष्ठते
ब्रूहिहनिष्येलत्तयानचेत् १ इतितद्वाक्यसंत्रासाज्जनन्यापुत्रदुःखतः कूपेपातःकृतोरात्रौतेनसानिधनंगता २ गोकर्ण
स्तीर्थयात्रार्थंनिर्गतोयोगसंस्थितः नदुःखंनसुखंतस्यनवैरीनापिबांधवः ३ धुंधुकारीगृहेतिष्ठत्पंचपण्यवधूवृतः अ

त्यक्तकर्मकर्तानतत्पोषणविमूढधीः ४ एकदाकुलटास्तास्तु भूषणान्यभिलिप्सवः तदर्थंनिर्गतोगेहात्कामांधोमृत्युमस्मरन्
५ यतस्ततश्चसंहृत्यवित्तंवेश्मपुनर्गतः ताभ्योयच्छत्सुवस्त्राणिभूषणानिकियंतिच ६ बहुवित्तचयंदृष्ट्वारात्रौनार्योवि
चारयन् चौर्यंकरोत्यसौनित्यमतोराजागृहिष्यति ७ वित्तंहृत्वापुनश्चैनंमारयिष्यतिनिश्चितम् अतोर्थगुप्तयेगूढमस्मा-
भिःकिंनहन्यते ८ निहत्यैनंगृहीत्वार्थंयास्यामोयत्रकुत्रचित् इतितानिश्चयंकृत्वासुप्तंसंबध्यरश्मिभिः ९ पाशंकंठेनि
धायास्यतन्मृत्युमुपचक्रमुः त्वरितंनममारासौचिंतायुक्तास्तदाभवन् १० तप्तांगारसमूहांश्चतन्मुखेहिविचिक्षिपुः अग्नि
ज्वालातिदुःखेनव्याकुलोनिधनंगतः ११ तंदेहंमुमुचुर्गर्तेप्रायःसाहसिकास्त्रियः नज्ञातंतद्रहस्यंतुकेनापीदंतथैवच १२
लोकैःपृष्टावदंतिस्मदूरंयातःप्रियोहिनः आगमिष्यतिवर्षेस्मिन्वित्तलोभविकर्षितः १३ स्त्रीणांनैवतुविश्वासंदुष्टानांका
रयेद्बुधः विश्वासेयःस्थितोमूढःसदुःखैःपरिभूयते १४ सुधामयंवचोयासांकामिनांरसवर्धनम् हृदयंक्षुरधाराभंप्रियः
कोनामयोषिताम् १५ संहृत्यवित्तंतायाताःकुलटाबहुभर्तृकाः धुंधुकारीबभूवाथमहान्प्रेतःकुकर्मतः १६ वात्यारूपध
रोनित्यंधावन्दशदिशोंतरम् शीतातपपरिक्लिष्टोनिराहारःपिपासितः १७ नलेभेशरणंक्वापिहादैवेतिमुहुर्वदन् किय
त्कालेनगोकर्णोमृतंलोकादबुध्यत १८ अनाथंतंविदित्वैवगयाश्राद्धमचीकरत् यस्मिंस्तीर्थेतुसंयातितत्रश्राद्धमवर्त
यत् १९ एवंभ्रमन्सगोकर्णःस्वपुरंसमुपेयिवान् रात्रौगृहांगणेस्वप्तुमागतोलक्षितःपरैः २० तत्रसुप्तंसविज्ञायधुंधु
कारीस्वबांधवम् निशीथेदर्शयामासमहारौद्रतरंवपुः २१ सकृन्मेषःसकृद्धस्तीसकृच्चमहिषोभवत् सकृदिंद्रःसकृ
च्चाग्निःपुनश्चपुरुषोभवत् २२ वैपरीत्यमिदंदृष्ट्वागोकर्णोधैर्यसंयुतः अयंदुर्गतिकःकोपिनिश्चित्याथतमब्रवीत् २३
गोकर्णउवाच कस्त्वमुग्रतरोरात्रौकुतोयातोदशामिमाम् किंवाप्रेतःपिशाचोवाराक्षसोसीतिशंसनः २४ सूतउवाच
एवंपृष्टस्तदातेनरुरोदोच्चैःपुनःपुनः अशक्तोवचनोच्चारेसंज्ञामात्रंचकारह २५ ततोंजलौजलंकृत्वागोकर्णस्तमुदीरय
त् तत्सेकाद्धृतपापोसौप्रवक्तुमुपचक्रमे २६ प्रेतउवाच अहंभ्रातात्वदीयोस्मिधुंधुकारीतिनामतः स्वकीयेनैवदोषे
णब्रह्मत्वंनाशितंमया २७ कर्मणांनास्तिसंख्यामेमहाज्ञानेविवर्तिनः लोकानांहिंसकःसोहंस्त्रीभिर्दुःखेनमारितः २८
अतःप्रेतत्वमापन्नोदुर्दशांचवहाम्यहम् वाताहारेणजीवामिदैवाधीनफलोदयात् २९ अहोबंधोकृपासिंधोभ्रातर्मामा
शुमोचय गोकर्णोवचनंश्रुत्वातस्मैवाक्यमथाब्रवीत् ३० गोकर्णउवाच त्वदर्थंतुगयापिंडोमयादत्तोविधानतः

तत्कथंनैवमुक्तोसिममाश्चर्यमिदंमहत् ३१ गयाश्राद्धान्नमुक्तिश्चेदुपायोनापरस्त्विह किंविधेयंमयाप्रेततत्त्वंवदसविस्त
रम् ३२ प्रेतउवाच गयाश्राद्धशतेनापिमुक्तिर्मेनभविष्यति उपायमपरंकिंचित्तद्विचारयसांप्रतम् ३३ इतितद्वा-
क्यमाकर्ण्यगोकर्णोविस्मयंगतः शतश्राद्धैर्नमुक्तिश्चेदसाध्यंमोचनंतव ३४ इदानींतुनिजस्थानमातिष्ठप्रेतनिर्भयः त्व
न्मुक्तिसाधनंकिंचिदाचरिष्येविचार्यच ३५ धुंधुकारीनिजंस्थानंतेनादिष्टस्ततोगतः गोकर्णश्चिंतयामासतांरात्रिंनतदध्यगा
त् ३६ प्रातस्तमागतंदृष्ट्वालोकाःप्रीत्यासमागताः तत्सर्वंकथितंतेनयज्जातंचयथानिशि ३७ विद्वांसोयोगनिष्ठाश्च
ज्ञानिनोब्रह्मवादिनः तन्मुक्तिंनैवपश्यंतिपश्यंतःशास्त्रसंचयान् ३८ ततःसर्वैःसूर्यवाक्यंतन्मुक्तौस्थापितंपरम् गोक
र्णःस्तंभनंचक्रेसूर्यवेगस्यवैतदा ३९ तुभ्यंनमोजगत्साक्षिन्ब्रूहिमेमुक्तिहेतुकं ४० तच्छ्रुत्वादूरतःसूर्यःस्फुटमित्यभ्य
भाषत श्रीमद्भागवतान्मुक्तिःसप्ताहंवाचनंकुरु ४१ इतिसूर्यवचःसर्वैर्धर्मरूपंतुविश्रुतम् सर्वेब्रुवन्प्रयत्नेनकर्तव्यंसु
करंत्विदं ४२ गोकर्णोनिश्चयंकृत्वावाचनार्थंप्रवर्तितः तत्रसंश्रवणार्थायदेशग्रामाज्जनाययुः ४३ पंग्वंधवृद्धमंदा
श्चतेपिपापक्षयायवै समाजस्तुमहान्जातोदेवविस्मयकारकः ४४ यदैवासनमास्थायगोकर्णोकथयत्कथाम् सप्रेतो
पितदायातःस्थानंपश्यन्नितस्ततः ४५ सप्तग्रंथियुतंतत्रापश्यत्कीचकमुच्छ्रितम् तन्मूलछिद्रमाविश्यश्रवणार्थंस्थि
तोह्यसौ ४६ वातरूपीस्थितिंकर्तुमशक्तोवंशमाविशत् वैष्णवंब्राह्मणंमुख्यंश्रोतारंपरिकल्प्यसः ४७ प्रथमस्कंध
तःस्पष्टमाख्यानंधेनुजोकरोत् दिनांतेरक्षितागाथातदाचित्रंबभूवह ४८ वंशैकग्रंथिभेदोभूत्सशब्दंपश्यतांसतां
द्वितीयेन्हितथासायंतृतीयग्रंथिभेदनम् ४९ तृतीयेन्हितथासायंतृतीयग्रंथिभेदनं एवंसप्तदिनैर्वंशसप्तग्रंथिविभेदनं ५० कृत्वापिद्वादश
स्कंधश्रवणात्प्रेततांजहौ दिव्यरूपधरोजातस्तुलसीदाममंडितः ५१ पीतवासाघनश्यामोमुकुटीकुंडलान्वितः ननामभ्रातरंसद्योगोक
र्णमितिचाब्रवीत् ५२ त्वयाहंमोचितोबंधोकृपयाप्रेतकश्मलात् धन्याभागवतीवार्ताप्रेतपीडाविनाशिनी ५३
सप्ताहोपितथाधन्यःकृष्णलोकफलप्रदः कंपंतेसर्वपापानिसप्ताहश्रवणेस्थिते ५४ अस्माकंप्रलयंसद्यःकथाचेयंक
रिष्यति आर्द्रंशुष्कंलघुस्थूलंवाङ्मनःकर्मभिःकृतम् ५५ श्रवणंविदहेत्पापंपावकःसमिधोयथा अस्मिन्वैभारते
वर्षेसूरिभिर्देवसंसदि ५६ अकथाश्राविणांपुंसांनिःफलंजन्मकीर्तितम् किंमोहरक्षितेनेनसुपुष्टेनबलीयसा ५७
अध्रुवेणशरीरेणशुकशास्त्रकथांविना अस्थिस्तंभंस्नायुबद्धंमांसशोणितलेपितम् ५८ चर्मावनद्धंदुर्गंधंपात्रंभूत

पुरीषयोः जराशोकविपाकार्त्तंरोगमंदिरमातुरं ५९ दुःपूरंदुर्धरंदुष्टंसदोषंक्षणभंगुरं कृमिविड्भस्मसंज्ञांतंशरीर
मितिवर्णितम् ६० अस्थिरेणस्थिरंकर्मकुतोयंसाधयेन्नहि यत्प्रातःसंस्कृतंचान्नंसायंतच्चविनश्यति ६१ तदीयर-
ससंपुष्टेकायेकानामनित्यता सप्ताहश्रवणाल्लोकेप्राप्यतेनिकटेहरिः ६२ अतोदोषनिवृत्त्यर्थमेतदेवहिसाधनम् बुद्बु
दाइवतोयेषुमशकाइवजंतुषु जायंतेमरणायैवकथाश्रवणवर्जिताः ६३ जडस्यशुष्कवंशस्ययत्रग्रंथिविभेदनम्
चित्रंकिमुतदाचित्तग्रंथिभेदःकथाश्रवात् ६४ भिद्यतेहृदयग्रंथिश्छिद्यंतेसर्वसंशयाः क्षीयंतेचास्यकर्माणिसप्ता
हश्रवणेकृते ६५ संसारकर्दमालेपप्रक्षालनपटीयसि कथातीर्थेस्थितेचित्तेमुक्तिरेवबुधैःस्मृता ६६ एवंब्रुवतिवै
तस्मिन्विमानमगमत्तदा वैकुंठवासिभिर्युक्तंप्रस्फुरद्दीप्तिमंडलं ६७ सर्वेषांपश्यतांभेजेविमानंधुंधुलीसुतः विमा
नेवैष्णवान्वीक्ष्यगोकर्णोवाक्यमब्रवीत् ६८ गोकर्णउवाच अत्रैववहवःसंतिश्रोतारोममनिर्मलाः आनीता
निविमानानितेषांयुगपत्कुतः ६९ श्रवणंसमभागेनसर्वेषामिहदृश्यते फलभेदःकुतोजातःप्रब्रुवंतुहरिप्रियाः
७० श्रीहरिदासाऊचुः श्रवणस्यविभेदेनफलभेदोपिसंस्थितः श्रवणंतुकृतंसर्वैर्नतथामननंकृतम् ७१
फलभेदस्ततोजातोभजनादपिमानद सप्तरात्रमुपोष्यैवप्रेतेनश्रवणंकृतम् ७२ मननादितथातेनस्थिरचित्तेकृतं
भृशम् अदृढंचहतंज्ञानंप्रमादेनहतंश्रुतम् ७३ संदिग्धोहिहतोमंत्रोव्यग्रचित्तोहतोजपः अवैष्णवोहतोदेशोहतंश्रा
द्धमपात्रकम् ७४ हतमश्रोत्रियेदानमनाचारंहतंकुलम् विश्वासोगुरुवाक्येषुस्वस्मिन्दीनत्वभावना ७५ मनोदो
षजयश्चैवकथायांनिश्चलामतिः एवमादिकृतंचेत्स्यात्तदावैश्रवणेफलम् ७६ पुनःश्रवांतेसर्वेषांवैकुंठेवसतिर्ध्रु
वम् गोकर्णतवगोविंदोगोलोकंदास्यतिस्वयम् ७७ एवमुक्त्वाययुःसर्वेवैकुंठंहरिकीर्तनाः श्रावणेमासिगोकर्णः
कथामूचेतथापुनः ७८ सप्तरात्रवतींभूयःश्रवणंतैःकृतंपुनः कथासमाप्तौयज्जातंश्रूयतांतच्चनारद ७९ वि-
मानैःसहभक्तैश्चहरिराविर्बभूवह जयशब्दानमःशब्दास्तत्रासन्बहवस्तदा ८० पांचजन्यध्वनिंचक्रेहर्षात्तत्रस्वयंह
रिः गोकर्णंतुसमालिंग्याकरोत्स्वसदृशंहरिः ८१ श्रोतॄनन्यान्घनश्यामान्पीतकौशेयवाससः किरीटिनःकुंडलि
नस्तथाचक्रेहरिःक्षणात् ८२ तद्ग्रामेयेस्थिताजीवाआश्वचांडालजातयः विमानेस्थापितास्तेपिगोकर्णकृपयावदा
८३ प्रेषिताहरिलोकेतेयत्रगच्छंतियोगिनः गोकर्णेनसगोपालोगोलोकंगोपवल्लभम् कथाश्रवणतःप्रीतोनिर्य-

यौभक्तवत्सलः ८४ अयोध्यावासिनःपूर्वंयथारामेणसंगताः तथाकृष्णेनतेनीता.गोलोकंयोगिदुर्लभम् ८५ यत्रसूर्यस्य
सोमस्यसिद्धानांनगतिःकदा तंलोकंहिगतास्तेतुश्रीमद्भागवतश्रवात् ८६ ब्रूमोयतेकिंफलवृंदमुज्ज्वलमुसप्ताहयज्ञेनकथा
कृसंचितम् कर्णेनगोकर्णकथाक्षरोयैःपीतश्चतेगर्भगतानभूयः ८७ वातांबुपर्णाशनदेहशोषणैःस्तपोभिरुग्रैश्चिरकाल
संचितैः योगैश्चसंयांतिनतांगतिंवैसप्ताहगाथाश्रवणेनयांति ८८ इतिहासमिमंपुण्यंशांडिल्योपिमुनीश्वरः पठतेचित्र
कूटस्थोब्रह्मानंदपरिप्लुतः ८९ आख्यानमेतत्परमंपवित्रंश्रुतंसकृद्वैविदहेदघौघम् श्राद्धेप्रयुक्तंपितृतृप्तिमावहेन्नित्यं
सुपाठादपुनर्भवंच ९० इतिश्रीपद्मपुराणेउत्तरखंडेश्रीमद्भागवतमाहात्म्येगोकर्णवर्णनंनामपंचमोध्यायः ५ कुमा
राऊचुः अथतेसंप्रवक्ष्यामःसप्ताहश्रवणेविधिम् सहायैर्वसुभिश्चैवप्रायःसाध्योविधिःस्मृतः १ दैवज्ञंतुसमा
हूयमुहूर्तंपृच्छ्ययत्नतः विवाहेयादृशंवित्तंतादृशंपरिकल्पयेत् २ नभस्यआश्विनोर्जौचमार्गशीर्षःशुचिर्नभः एते
मासाःकथारंभेश्रोतॄणांमोक्षसूचकाः ३ मासानांविग्रहेयानितानित्याज्यानिसर्वथा सहायाश्चेतरेचात्रकर्तव्याःसोद्य
माश्चये ४ देशेदेशेतथासेयंवार्ताप्रेष्याप्रयत्नतः भविष्यतिकथाचात्रआगंतव्यंकुटुंबिभिः ५ दूरेहरिकथाःकेचिद्दू
रेचाच्युतकीर्तनाः स्त्रियःशूद्रादयोयेचतेषांबोधोयतोभवेत् ६ देशेदेशेविरक्तायेवैष्णवाःकीर्तनोत्सुकाः तेष्वेवपत्रंप्रेष्यं
चतल्लेखनमीरितम् ७ सतांसमाजोभवितासप्तरात्रंसुदुर्लभः अपूर्वरसरूपैवकथाचात्रभविष्यति ८ श्रीभागवत
पीयूषपानायरसलंपटाः भवंतश्चतथाशीघ्रमायातप्रेमतत्पराः ९ नावकाशःकदाचिच्चेद्दिनमात्रंतथापितु सर्वथागम
नंकार्यंक्षणोऽत्रैवसुदुर्लभः १० एवमाकारणंतेषांकर्तव्यंविनयेनच आगंतुकानांसर्वेषांवासस्थानानिकल्पयेत् ११
तीर्थेवापिवनेवापिगृहेवाश्रवणंमतम् विशालावसुधायत्रकर्तव्यंतत्कथास्थलम् १२ शोधनंमार्जनंभूमेर्लेपनंधातुमं
डनम् गृहोपस्करमुद्धृत्यगृहकोणेनिवेशयेत् १३ अर्वाक्पंचाहतोयत्नादास्तीर्णानिप्रमेलयेत् कर्तव्योमंडपःप्रोच्चैःक
दलीखंडमंडितः १४ फलपुष्पदलैर्विष्वग्वितानेनविराजितः चतुर्दिक्षुध्वजारोपोबहुसंपद्विराजितः १५ ऊर्ध्वंसप्तैव
लोकाश्चकल्पनीयाःसविस्तरम् तेषुविप्राविरक्ताश्चस्थापनीयाःप्रबोध्यच १६ पूर्वंतेषामासनानिकर्तव्यानियथोत्तरम्
वक्तुश्चापितदादिव्यमासनंपरिकल्पयेत् १७ उदङ्मुखोभवेद्वक्ताश्रोतावैप्राङ्मुखस्तदा प्राङ्मुखश्चेद्भवेद्वक्ताश्रोता
चोदङ्मुखस्तदा १८ अथवापूर्वदिग्ज्ञेयापूज्यपूजकमध्यतः श्रोतॄणामागमेप्रोक्तोदेशकालादिकोविदैः १९ विरक्तो

वैष्णवोविप्रोवेदशास्त्रविशुद्धिकृत् दृष्टांतकुशलोधीरोवक्ताकार्योतिनिस्पृहः २० अनेकधर्मविभ्रांताःस्त्रैणाःपाखंड
वादिनः शुकशास्त्रकथोच्चारेत्याज्यास्तेयदिपंडिताः २१ वक्तुःपार्श्वेसहायार्थमन्यःस्थाप्यस्तथाविधः पंडितःसंशयच्छे
त्तालोकबोधनतत्परः २२ वक्त्राक्षौरंप्रकर्तव्यंदिनादर्वाग्व्रताप्तये अरुणोदयेसौनिर्वर्त्यशौचंस्नानंसमाचरेत् २३
नित्यंसंक्षेपतःकृत्वासंध्याद्यंस्वंप्रयत्नतः कथाविघ्नविघातायगणनाथंप्रपूजयेत् २४ पितृन्संतर्प्यशुद्ध्यर्थंप्रायश्चित्तं
समाचरेत् मंडलंचप्रकर्तव्यंतत्रस्थाप्योहरिस्तथा २५ कृष्णमुद्दिश्यमंत्रेणचरेत्पूजाविधिंक्रमात् प्रदक्षिणानमस्का
रान्पूजांतेस्तुतिमाचरेत् २६ संसारसागरेमग्नंदीनंमांकरुणानिधे कर्ममोहगृहीतांगंमामुद्धरभवार्णवात् २७ श्री-
मद्भागवतस्यापिततःपूजाप्रयत्नतः कर्तव्याविधिनाप्रीत्याधूपदीपसमन्विता २८ ततस्तुश्रीफलंधृत्वानमस्कारंस
माचरेत् स्तुतिःप्रसन्नचित्तेनकर्तव्याकेवलंतदा २९ श्रीमद्भागवताख्योयंप्रत्यक्षःकृष्णएवहि स्वीकृतोसिमयानाथ
मुक्त्यर्थंभवसागरे ३० मनोरथोमदीयोयंसफलःसर्वथात्वया निर्विघ्नेनैवकर्तव्योदासोहंतवकेशव ३१ एवंदीनवचःप्रो
च्यवक्तारंचाथपूजयेत् संभूष्यवस्त्रभूषाभिःपूजांतेतंचसंस्तवेत् ३२ शुकरूपप्रबोधज्ञसर्वशास्त्रविशारद एतत्कथा
प्रकाशेनमदज्ञानंविनाशय ३३ तदग्रेनियमःपश्चात्कर्तव्यःश्रेयसेमुदा सप्तरात्रंयथाशक्त्याधारणीयःसएवहि ३४
वरणंपंचविप्राणांकथाभंगनिवृत्तये कर्तव्यंतैर्हरेर्जाप्योद्वादशाक्षरविद्यया ३५ ब्राह्मणान्वैष्णवांश्चान्यान्तथाकीर्त-
नकारिणः नत्वासंपूज्यदत्ताज्ञःस्वयमासनमाविशेत् ३६ लोकवित्तधनागारपुत्रचिंतांव्युदस्यच कथाचित्तःशुद्ध
मतिःसलभेत्फलमुत्तमम् ३७ आसूर्योदयमारभ्यसार्धत्रिप्रहरांतिकम् वाचनीयाकथासम्यग्धीरकंठंसुधीमता ३८
कथाविरामःकर्तव्योमध्याह्नेघटिकाद्वयम् तत्कथामनुकार्यंवैकीर्तनंवैष्णवैःसदा ३९ मलमूत्रजयार्थंहिलघ्वाहारः
सुखावहः हविष्यान्नेनकर्तव्योह्येकवारंकथार्थिना ४० उपोष्यसप्तरात्रंवैशक्तिश्चेच्छृणुयात्तदा घृतपानंपयःपा-
नंकृत्वावैशृणुयात्सुखम् ४१ फलाहारेणवाभाव्यमेकभक्तेनवापुनः सुखसाध्यंभवेद्यत्तुकर्तव्यंश्रवणायतत् ४२ भो
जनंतुवरंमन्येकथाश्रवणकारकम् नोपवासोवरःप्रोक्तःकथाविघ्नकरोयदि ४३ सप्ताहव्रतिनांपुंसांनियमान्शृणुनार
द विष्णुदीक्षाविहीनानांनाधिकारःकथाश्रवे ४४ ब्रह्मचर्यमधःसुप्तिःपत्रावल्यांचभोजनम् कथासमाप्तौभुक्तिंच
कुर्यान्नित्यंकथाव्रती ४५ द्विदलंमधुतैलंचगरिष्ठान्नंतथैवच भावदुष्टंपर्युषितंजह्यान्नित्यंकथाव्रती ४६
कामंक्रोधंमदंमानंमत्सरंलोभमेवच दंभंमोहंतथाद्वेषंदूरयेच्चकथाव्रती ४७ देववैष्णव

विप्राणांगुरुगोव्रतिनांतथा स्त्रीराजमहतांनिंदांवर्जयेद्यःकथाव्रती ४८ व्रजस्वलांत्यजम्लेंच्छपतितव्रात्यकैस्तथा द्वि-
जद्विड्वेदबाह्यैश्चनवदेद्यःकथाव्रती ४९ सत्यंशौचंदयामौनमार्जवंविनयंतथा उदारमानसंतद्वदेवंकुर्यात्कथाव्रती ५०
दरिद्रश्चक्षयीरोगीनिर्भाग्यःपापकर्मवान् अनपत्योमोक्षकामःशृणुयाच्चकथामिमां ५१ अपुष्पाकाकवंध्याचवंध्याया
चमृतार्भका स्रवद्गर्भाचयानारीतयाश्राव्यःप्रयत्नतः ५२ एतेनविधिनाश्रावेत्तदक्षय्यतरंभवेत् अत्युत्तमाकथादि
व्याकोटियज्ञफलप्रदा ५३ एवंकृत्वाव्रतविधिमुद्यापनमथाचरेत् जन्माष्टमीव्रतमिवकर्तव्यंफलकांक्षिभिः ५४ अ-
किंचनेषुभक्तेषुप्रायोनोद्यापनाग्रहः श्रवणेनैवपूतास्तेनिष्कामावैष्णवायतः ५५ एवंनगाहयज्ञेस्मिन्समाप्तेश्रोतृभिस्त
दा पुस्तकस्यचवक्तुश्चपूजाकार्यातिभक्तितः ५६ प्रसादतुलसीमालाःश्रोतृभ्यश्चाथदीयताम् मृदंगतालललितं
कर्तव्यंकीर्तनंततः ५७ जयशब्दोनमःशब्दःशंखशब्दश्चकारयेत् विप्रेभ्योयाचकेभ्यश्चवित्तमन्नंचदीयताम् ५८
विरक्तश्चेद्भवेच्छ्रोतागीतावाच्यापरेहनि गृहस्थश्चेत्तदाहोमःकर्तव्यःकर्मशांतये ५९ प्रतिश्लोकंचजुहुयाद्विधिनाद-
शमस्यच पायसंमधुसर्पिश्चतिलान्नादिकसंयुतम् ६० अथवाहवनंकुर्याद्गायत्र्यासुसमाहितः तत्प्रयत्वात्पुरा
णस्यपरमस्यचतत्वतः ६१ होमाशक्तोबुधोहौम्यंदद्यात्तत्फलसिध्दये नानाछिद्रनिरोधार्थंन्यूनताधिकताख्ययोः ६२
दोषयोःप्रशमार्थंचपठेन्नामसहस्रकं तेनस्यात्सफलंसर्वनास्त्यस्मादधिकंयतः ६३ द्वादशब्राह्मणान्पश्चाद्भोजयेन्मधु
पायसैः दद्यात्सुवर्णंधेनुंचव्रतपूर्णत्वहेतवे ६४ शक्तौफलत्रयमितंस्वर्णसिंहंविधायच तत्रास्यपुस्तकंस्थाप्यंलि-
खितंललिताक्षरम् ६५ संपूज्यावाहनाद्यैस्तदुपचारैःसदक्षिणम् वस्त्रभूषणगंधाद्यैःपूजिताययतात्मने ६६ आ-
चार्यायसुधीर्दत्वामुक्तःस्याद्भवबंधनैः एवंकृतेविधानेचसर्वपापनिवारणे ६७ फलंदद्यात्पुराणंतुश्रीमद्भागवतंशु
भम् धर्मार्थकाममोक्षाणांसाधनंस्यान्नसंशयः ६८ कुमाराऊचुः इतितेकथितंसर्वंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि
श्रीमद्भागवतेनैवभुक्तिमुक्तिकरेस्थिता ६९ सूतउवाच इत्युक्त्वातेमहात्मानःप्रोचुर्भागवतींकथाम् सर्वपापह-
रांपुण्यांभुक्तिमुक्तिप्रदायिनीम् ७० शृण्वतांसर्वभूतानांसप्ताहंनियतात्मनाम् यथाविधिततोदेवंतुष्टुवुःपुरुषोत्तमम्
७१ तदंतेज्ञानवैराग्यभक्तीनांपुष्टतापरा तारुण्यंपरमंचाभूत्सर्वभूतमनोहरम् ७२ नारदश्चकृतार्थोभूत्सिध्देस्वी
येमनोरथे पुलकीकृतसर्वांगःपरमानंदसंभृतः ७३ एवंकथांसमाकर्ण्यनारदोभगवत्प्रियः प्रेमगद्गदयावाचातानु

वाचकेनांजलिः ७४ नारदउवाच धन्योस्म्यनुगृहीतोऽस्मिभवद्भिःकरुणापरैः अद्यमेभगवाँल्लब्धःसर्वपाप
हरोहरिः ७५ श्रवणंसर्वधर्मेभ्योवरंमन्येतपोधनाः वैकुंठस्थोयतोकृष्णःश्रवणाद्यस्यलभ्यते ७६ सूतउवाच
एवंब्रुवतिवैतत्रनारदेवैष्णवोत्तमे परिभ्रमन्समायातःशुकोयोगेश्वरस्तदा ७७ तत्राययौषोडशवार्षिकःसद्व्या
सात्मजोज्ञानमहाब्धिचंद्रमाः कथावसानेनिजलाभपूर्णःप्रेम्णापठन्भागवतंशनैःशनैः ७८ दृष्ट्वासदस्याःपरमोरु
तेजसंसद्यःसमुत्थायददुर्महासनम् प्रीत्यासुरर्षिस्तमपूजयत्सुखंस्थितोवदत्संशृणुतामलांगिरम् ७९ श्रीशुक
उवाच निगमकल्पतरोर्गलितंफलंशुकमुखादमृतद्रवसंयुतम् पिबतभागवतंरसमालयंमुहुरहोरसिकाभुविभा
वुकाः ८० धर्मःप्रोज्झितकैतवोत्रपरमोनिर्मत्सराणांसतांवेद्यंवास्तवमत्रवस्तुशिवदंतापत्रयोन्मूलनं श्रीमद्भाग
वतेमहामुनिकृतेकिंवापरैरीश्वरः सद्योहृद्यवरुध्यतेऽत्रकृतिभिःशुश्रूषुभिस्तत्क्षणात् ८१ श्रीमद्भागवतंपुराण
तिलकंयद्वैष्णवानांधनंयस्मिन्पारमहंस्यमेवममलंज्ञानंपरंगीयते यत्रज्ञानविरागभक्तिसहितंनैष्कर्म्यमाविष्कृतंत
च्छृण्वन्प्रपठन्विचारणपरोभक्त्याविमुच्येन्नरः ८२ स्वर्गेसत्येचकैलासेवैकुंठेनास्त्ययंरसः अतःपिबंतुसद्भाग्या
मामामुंचतकर्हिचित् ८३ सूतउवाच एवंब्रुवाणेसतिबादरायणौमध्येसभायांहरिराविरासीत् प्रह्लादबल्यु
द्धवफाल्गुनादिभिर्वृतःसुरर्षिस्तमपूजयच्चतान् ८४ दृष्ट्वाप्रसन्नंमहदासनेहरिंतेचक्रिरेकीर्तनमग्रतस्तदा भवो-
भवान्याकमलासनस्तत्रागमन्कीर्तनदर्शनाय ८५ प्रह्लादस्तालधारीतरलगतितयाचोद्धवःकांस्यधारीवीणा
धारीसुरर्षिःस्वरकुशलतयारागकर्तार्जुनोभूत् इंद्रोऽवादीन्मृदंगंजयजयसुकराःकीर्तनेतेकुमारायत्राग्रेभाववक्ता
रसविरचनयाव्यासपुत्रोबभूव ८६ ननर्तमध्येत्रिकमेवतत्रभक्त्यादिकानांनटवत्सुतेजसाम् अलौकिकंकीर्तन
मेतदीक्ष्यहरिःप्रसन्नोऽपिवचोऽब्रवीत्तत् ८७ मत्तोवरंभागवताद्वृणुध्वंप्रीतःकथाकीर्तनतोस्मिसांप्रतम् श्रुत्वेति
तद्वाक्यमतिप्रसन्नाःप्रेमार्द्रचित्ताहरिमूचिरेते ८८ नगाहगाथासुचसर्वभक्तैरेभिस्त्वयाभाव्यमितिप्रयत्नात् म
नोरथोयंपरिपूरणीयस्तथेतिचोक्त्वांतरधीयताच्युतः ८९ ततोनमत्तच्चरणेषुनारदस्तथाशुकादीनपितापसांश्च
अथप्रहृष्टाःपरिनष्टमोहाःसर्वेययुःपीतकथामृतास्ते ९० भक्तिःसुताभ्यांसहरक्षितासाशास्त्रेस्वकीयेऽपितदाशु
केन अतोहरिर्भागवतस्यसेवनाच्चित्तंसमायातिहिवैष्णवानाम् ९१ दारिद्र्यदुःखज्वरदाहितानांमायापिशाची

परिमर्दितानाम् संसारसिंधौपरिपातितानांक्षेमायवैभागवतंप्रगर्जति ९२ शौनकउवाच शुकेनोक्तंकदाराज्ञेगोकर्णेनकदापुनः
सूरर्षयेकदाब्राह्म्येच्छिंधिमेसंशयंत्विमम् ९३ सूतउवाच आकृष्णनिर्गमात्त्रिंशद्वर्षाधिगतेकलौ नवमीतोनभस्येचक
थारंभंशुकोऽकरोत् ९४ परीक्षिच्छ्रवणांतेचकलौवर्षशतद्वये शुद्धेशुचौनवम्यांचधेनुजोऽकथयत्कथाम् ९५ तस्मादपि
कलौप्राप्तेत्रिंशद्वर्षगतेसति ऊचुरूर्जेसितेपक्षेनवम्यांब्रह्मणःसुताः ९६ इत्येतत्तेसमाख्यातंयत्पृष्टोहंत्वयानघ कलौ-
भागवतीवार्ताभवरोगविनाशिनी ९७ कृष्णप्रियंसकलकश्मलनाशनंचमुक्त्यैकहेतुमिहभक्तिविलासकारि संतःकथा
नकमिदंपिबतादरेणलोकेहितार्थपरिशीलनसेवयाकिम् ९८ स्वपुरुषमपिवीक्ष्यपाशहस्तंवदतियमःकिलतस्यकर्णमूले
परिहरभगवत्कथासुमत्तान्प्रभुरहमन्यनृणांनवैष्णवानाम् ९९ असारेसंसारेविषयविषसंगाकुलधियःक्षणार्धंक्षे-
मार्थंपिबतशुकगाथातुलसुधाम् किमर्थंव्यर्थंभोव्रजतकुपथेकुत्सितपथेपरीक्षित्साक्षीयच्छ्रवणगतमुक्त्युक्तिकथने
१०० रसप्रवाहसंस्थेनश्रीशुकेनेरिताकथा कंठेसंबध्यतेयेनसवैकुंठप्रभुर्भवेत् १ इतिचपरमगुह्यंसर्वसिद्धांत
सिद्धंसपदिनिगदितंतेशास्त्रपुंजंविलोक्य जगतिशुककथातोनिर्मलंनास्तिकिंचित्पिबपरमसुखहेतोर्द्वादशस्कंध
सारम् ३ एनांयोनियततयाशृणोतिभक्त्यायश्चैनांकथयतिशुद्धवैष्णवाग्रे तौसम्यग्विधिकरणात्फलंलभेतेयाथा
र्थ्यान्नहिभुवनेकिमप्यसाध्यम् १०४ इतिश्रीपद्मपुराणेउत्तरखंडेश्रीभागवतमाहात्म्येश्रवणविधिकथनंनामषष्ठोऽध्यायः
६ श्रीकृष्णार्पणमस्तु शके१७८४ दुंदुभिनामसंवत्सरेमाघमासिशुक्लपक्षे ७ सप्तम्यांसमापितम्
अग्निहोत्रीसखारामसूनुनाविठ्ठलेनवै श्रीमद्भागवतस्येदंमाहात्म्यंमुद्रितंशुभम् १ श्रीगजाननार्पणमस्तु ७

इतिश्रीभागवतमाहात्म्यंसमाप्तम्